

ایران در صورت دستیابی به 10 درصد از بازار صنایع جهانی غذای حلال، می‌تواند این صنعت را جایگزین نفت کند

بازار حلالی که حرام می‌شود

به حدی پردرآمد است که می‌گویند می‌تواند جایگزین درآمدهای صنعت نفت شود. صنعت غذای حلال، سهم بالایی در تولید ناخالص داخلی بسیاری از کشورهای مسلمان دارد، اما در کشور ما هنوز این صنعت غذایی نتوانسته راه خود را به بازارهای جهانی باز کند.

به حدی پردرآمد است که می‌گویند می‌تواند جایگزین درآمدهای صنعت نفت شود. صنعت غذای حلال، سهم بالایی در تولید ناخالص داخلی بسیاری از کشورهای مسلمان دارد، اما در کشور ما هنوز این صنعت غذایی نتوانسته راه خود را به بازارهای جهانی باز کند.

بر اساس گزارش سازمان جهانی حلال؛ بین‌المللی، گردش مالی صنعت جهانی حلال، حدود 2500 میلیارد دلار در سال برآورد می‌شود که حدود 700 میلیارد دلار آن مربوط به غذاهایی با برند حلال است. در صنعت غذای حلال، در تمام مراحل تولید بر اساس ضوابط اسلامی عمل می‌شود.

در این صنعت غذایی پرطرفدار در جهان، این اطمینان به مشتری مسلمان داده می‌شود که در فرآیند تولید غذای حلال به هیچ وجه از گوشت خوک، گوشت حیوان مرده یا گوشت حیوانی که با قواعد غیر اسلامی ذبح شده است، استفاده نمی‌شود. همچنین در صنعت غذای حلال، مشتری مطمئن است در محصولی که می‌خرد، مشروبات و مواد الکلی استفاده نشده است.

در صنعت غذای حلال، کشورهای ترکیه، چین، امارات و مالزی دست بالا را در بازارهای جهانی دارند، در حالی که ایران نتوانسته در بازار کشورهای منطقه هم نفوذ کند.

فقدان برنامه ریزی، موج می‌زند

کشورهای عضو همکاری جهانی اسلامی در سال 2010، استاندارد صنعت غذای حلال را در ترکیه به تصویب رساندند. بر اساس این استاندارد، همه کشورهای اسلامی برای تولید محصولات غذایی حلال از این استانداردهای واحد تبعیت می‌کنند، اما در کشور ما با وجود سهم پایین صادرات فرآورده‌های غذایی حلال، این استانداردها چندان به کار نمی‌آید.

عبدالحسین فخاری، دبیرکل موسسه حلال جهانی هم با انتقاد از سهم پایین ایران در صنعت غذای حلال می‌گوید: تقاضای جهانی در بازار صنعت حلال آنچنان افزایش یافته که این حجم عظیم، بازیگران جدیدی را به این بازار بین‌المللی وارد کرده است. اما حضور کشورهای دیگر در بازار چند هزار میلیارد دلاری صنعت حلال در حالی است که به علت بی‌توجهی مسئولان ما به این امر، ایران تاکنون نتوانسته جایگاه مناسبی از بازار این محصولات در دنیا داشته باشد؛ آن هم در حالی که تمام فرآورده‌های غذایی تولیدی در کشور ما حلال است.

فخاری تأکید می‌کند: به عنوان یکی از کشورهای عضو همکاری جهانی اسلامی که پتانسیل زیادی در حوزه تولید مواد غذایی حلال، محصولات دارویی، آرایشی و بهداشتی حلال دارد، می‌توانیم در زمینه ارائه خدمات حلال نقش پررنگی داشته باشیم و همچنین علاوه بر شناساندن فرهنگ اسلامی به بازارهای بین‌المللی، اشتغال قابل توجهی را نیز در کشور ایجاد کنیم، اما متأسفانه هم اکنون پایه خوبی در حوزه صادرات صنعت حلال نداریم و رقم‌های صادراتی ما در این خصوص قابل توجه نیست؛ طوری که نه فقط مسئول معینی برای رسیدگی به حوزه نداریم، بلکه حتی مرکزی هم برای برنامه‌ریزی در مورد توسعه صادرات صنعت حلال مشخص نشده است.

نقش کمرنگ ایران در صنعت غذای حلال

دستیابی به 10 درصد بازار گردش مالی صنایع غذایی حلال، سود 50 تا 70 میلیارد دلاری را عاید کشور می‌کند؛ اینها بخشی از گفته‌های وحید مرندی مقدم، معاون سازمان ملی استاندارد ایران است که تأکید دارد: ایران با دستیابی به 10 درصد از بازار صنایع جهانی غذای حلال می‌تواند این صنعت را در اقتصاد کشور جایگزین نفت کند.

غلامرضا اصغری، رئیس سازمان غذا و دارو هم با اشاره به سهم پایین ایران در صنعت غذای حلال، خاطرنشان می‌کند: ضروری است دغدغه مسلمانان جهان برای مصرف فرآورده‌های حلال از طریق تولید محصولات حلال در کشورهای اسلامی فراهم شود. فرآورده‌های حلال، سلامت جسمی و روانی افراد را به همراه دارد و لازم است اقدامات بیشتری در جهت تثبیت و تبیین جایگاه شایسته این موضوع در کشور و عرصه بین‌المللی فرآورده‌های حلال تولید ایرانی انجام شود.

به گفته اصغری، از آنجا که اقلیت‌های مسلمانان در تمام کشورهای جهان ساکن هستند و مصرف تولیدات حلال دغدغه مهمی برای آنان به شمار می‌رود، ضروری است زمینه دسترسی آنان به غذای حلال از سوی هم‌کیشان آنان در کشورهای اسلامی از طریق تولید محصولات حلال فراهم شود. البته شاید این مساله در کشور اسلامی‌مان زیاد نمود پیدا نکند، اما در کشورهای خارجی دسترسی به غذای حلال اهمیت دارد و ما باید کمک کنیم تا مسلمانان به فرآورده‌های غذایی حلال دسترسی داشته باشند.

برندسازی را از یاد برده‌ایم

بیشترین مقصد صادرات محدود محصولات غذایی حلال تولید شده در ایران، کشورهای همسایه مثل عراق، ارمنستان و ترکمنستان است و البته در همین کشورها نیز خرید محصولات حلال ایرانی در اولویت نیست.

محمدحسین قربانی، عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس در گفت‌وگو با جام‌جم، به بازار بزرگ محصولات غذایی حلال اشاره می‌کند و می‌گوید: اگر تولید محصولات غذایی با برند حلال در ایران افزایش پیدا کند و همگام با ارتقای کمیت، کیفیت این محصولات هم افزایش پیدا کند، قطعاً گام بزرگی در جهت ایجاد اشتغال و رونق اقتصاد کشور برداشته خواهد شد.

به قول قربانی، این بازار آنقدر پررونق است که کشورهای غیراسلامی هم برای حضور گسترده‌تر در آن برنامه ریزی جدی کرده‌اند، اما متأسفانه در کشور ما هنوز برای ایجاد و معرفی برند محصولات غذایی حلال به بازارهای جهانی مشکل داشته و نتوانسته‌ایم در این عرصه بخوبی بازاریابی کنیم.

عزم ملی و همکاری گسترده‌تر دولت و بخش خصوصی، راهکاری است که به قول قربانی می‌تواند به افزایش صادرات محصولات غذایی حلال در ایران منجر شود.

بنازگی کمیته‌ای نیز در کمیسیون بهداشت و درمان مجلس برای رونق صنایع غذایی حلال تشکیل شده است. اگرچه نمی‌توان انتظار داشت در بازه‌های کوتاه‌مدت، این گونه فعالیت‌ها بتواند تأثیر جدی در افزایش میزان صادرات محصولات غذایی حلال داشته باشد، اما همین که دولت و مجلسی‌ها به فکر افتاده‌اند که در این بازار پررونق، حضور پررنگ‌تری را تجربه کنند، اتفاق مثبتی است که باید به فال نیک گرفت.

موانع پیش روی ایران در صنعت غذای حلال

همه تولیدکنندگان مجاز محصولات غذایی در ایران، فرآورده‌های حلال تولید می‌کنند، اما با وجود این، سهم ایران در بازار بین‌المللی محصولات حلال، حتی از برخی کشورهای غیراسلامی هم پایین‌تر است.

محمدحسین عزیزی، رئیس انجمن علوم و صنایع غذایی ایران در گفت‌وگو با جام‌جم به موانع پیش روی ایران برای حضور پررنگ‌تر در صنعت غذای حلال اشاره می‌کند و می‌گوید: یکی از مهم‌ترین دلایل حضور کم‌رنگ ایران در صنعت غذای حلال، قیمت تمام شده محصولات تولیدی است. با توجه به افزایش هزینه‌های حمل و نقل، هزینه تولید و به کارگیری نیروی انسانی، قیمت تمام شده محصولات حلال در ایران، بسیار بالاتر از کشورهای منطقه است؛ طوری که ایران با وجود این قیمت‌ها نمی‌تواند با قیمت‌های جهانی رقابت کند.

راه‌حلی که عزیزی پیشنهاد می‌کند این است که ایران هم مثل برخی کشورها از صادرکنندگان محصولات غذایی حلال حمایت کند و با ارائه تسهیلات تشویقی مثل معافیت‌های مالیاتی در مسیری گام بردارد که قیمت

محصولات حلال تولید شده در ایران بتواند با قیمت‌های جهانی رقابت کند، اما به گفته این متخصص صنایع غذایی، سیاست‌های تشویقی ایران در صنعت تولید غذای حلال، بیشتر از آن که عملی باشد، بیشتر در مقام حرف است.

عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس، مانع دیگر را تحریم‌های جهانی می‌داند که موجب شده ایران نتواند در چند دهه اخیر، حضور پررنگی در صادرات محصولات غذایی حلال داشته باشد.

کیفیت پایین بسته‌بندی برخی محصولات غذایی هم عامل دیگری است که به گفته این متخصص صنایع غذایی، موجب شده بسیاری از محصولات حلال در ایران، چندان مناسب برای صادرات نباشد؛ در حالی که کشور ما می‌تواند با واردات دستگاه‌های بسته‌بندی استاندارد، محصولاتی شکیل و قابل رقابت را به بازار جهانی فرآورده‌های حلال عرضه کند.

به باور او، در صورت اعمال قیمت واقعی دلار، هزینه تمام شده تولید فرآورده‌های حلال در ایران بسیار کاهش خواهد یافت و به این شکل، شاهد حضور پررنگ‌تر ایران در صنعت غذای حلال خواهیم بود.

امین جلالوند

جامعه